

УДК 311.2:655.4

Анатолій Мураховський,
перший заступник голови
Державного комітету телебачення
і радіомовлення України

Світлана Буряк,
завідувач відділу статистичного
моніторингу та аналізу друку
Книжкової палати України

Поточна статистика книговидання: перше півріччя 2013 року

Проаналізовано стан українського книговидання за перше півріччя 2013 року за видами видань, їх мовною та територіальною ознаками. Наведено статистичні дані щодо випуску книг і брошур вітчизняними видавництвами різних форм власності, у тому числі сфери управління Держкомтелерадіо України.

Ключові слова: види видань, кількісні показники, аналіз випуску видань, видавництва, видавничі організації, книговидання.

У першому півріччі 2013 року в Книжкову палату України надійшло і зареєстровано 10 994 назви книг і брошур загальним тиражем 28 597,7 тис. пр. У порівнянні з аналогічними даними минулого року кількість назв збільшилась на 1049 друк. од., тиражі — на 9567,9 тис. пр., що становить: за назвами — 110,5%, за тиражами — 150,3%. Українською мовою отримано 6698 друк. од. тиражем 14 318,8 тис. пр., тобто 60,9% загальної кількості назв і 50,1% загального тиражу. Книг і брошур російською мовою надруковано 3137 друк. од. (28,5%) тиражем 12 983,4 тис. пр. (45,4%).

Авторефератів дисертацій випущено 4400 друк. од. тиражем 445,7 тис. пр. Їхній випуск за кількістю назв збільшився

на 400 друк. од., або на 10%, тиражі — на 38,4 тис. пр., або на 9,4%. Авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук надійшло 666 друк. од. тиражем 69,3 тис. пр., що становить 15,1% загальної кількості назв і 15,5% загального тиражу цього асортименту друкованої продукції, кандидата наук — 3734 друк. од. (84,9%) тиражем 376,4 тис. пр. (84,5%).

Загальні дані про випуск книг, брошур та авторефератів за назвами і тиражами у першому півріччі 2012 та 2013 років представлено в табл. 1, а загальна характеристика випуску книг і брошур у першому півріччі — в табл. 2 та діагр. 1, 2.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика випуску друкованої продукції

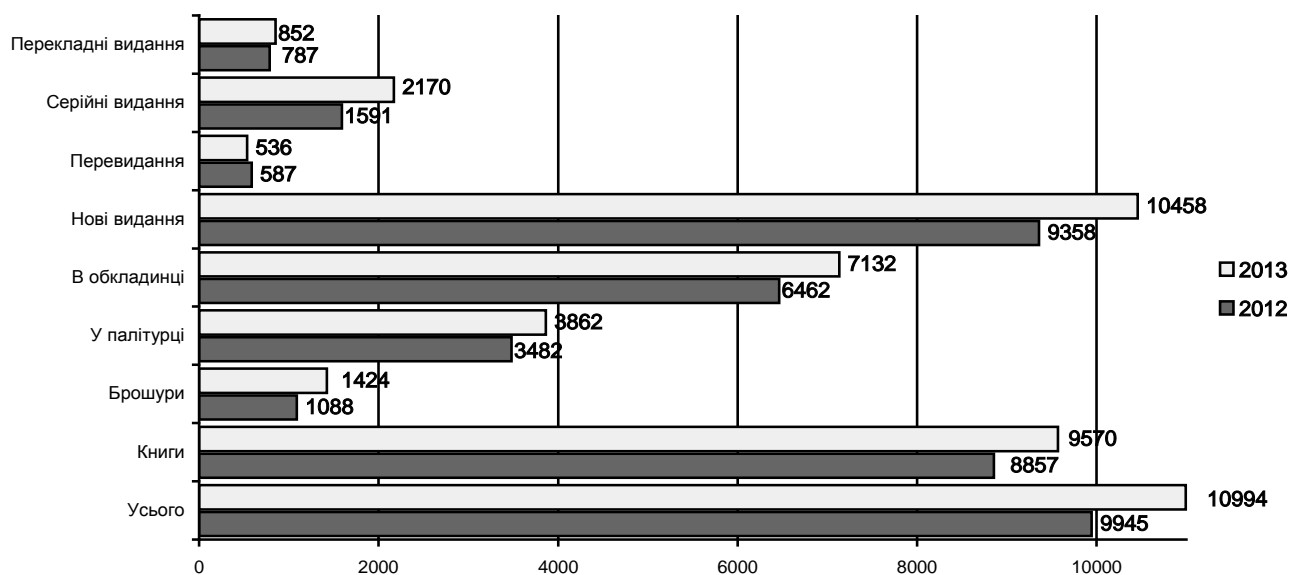
Види видань	2012 рік (I півріччя)		2013 рік (I півріччя)			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до 2012	Тираж, тис. пр.	% відношення до 2012
Книги і брошури, у т. ч.:	9 945	19 029,8	10 994	110,5	28 597,7	150,3
Українською мовою	6 189	8 982,4	6 698	108,2	14 318,8	159,4
Російською мовою	2 731	9 042,8	3 137	114,9	12 983,4	143,6
Автореферати дисертацій	4 000	407,3	4 400	110,0	445,7	109,4

Таблиця 2

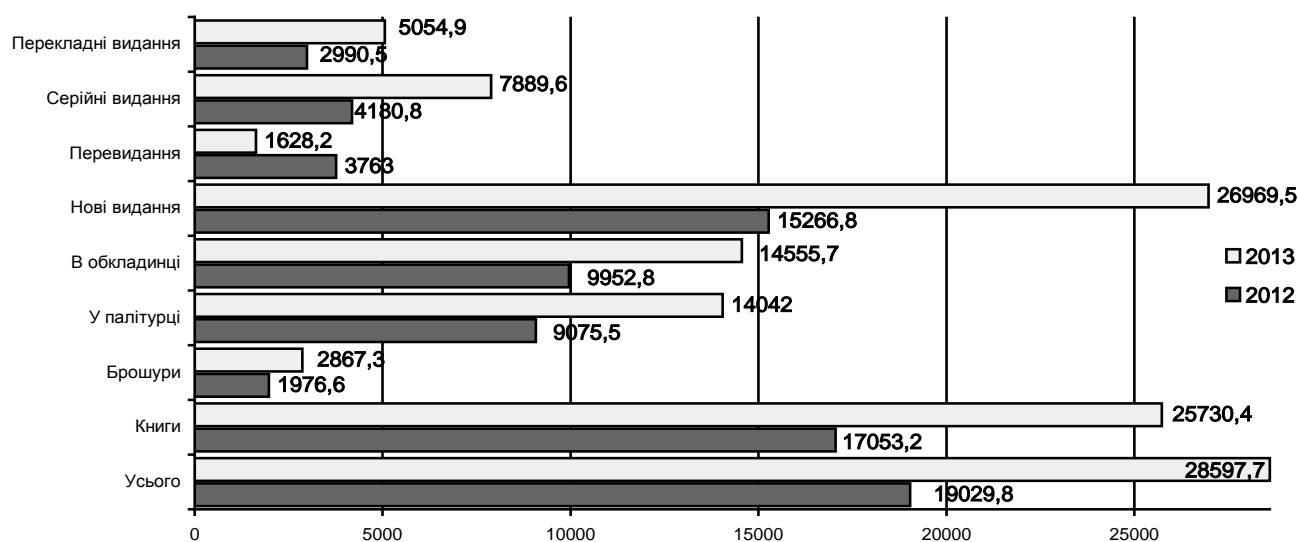
Загальна характеристика випуску книг і брошур

Види видань	Кількість видань, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)	% відношення до 2012	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)	% відношення до 2012
Усього, у т. ч.:	9 945	10 994	110,5	19 029,8	28 597,7	150,3
1. Книги	8 857	9 570	108,1	17 053,2	25 730,4	150,9
% відношення до кількості, тиражу	89,1	87,0		89,6	90,0	
Брошури	1 088	1 424	130,9	1 976,6	2 867,3	145,1
% відношення до кількості, тиражу	10,9	13,0		10,4	10,0	
2. У палітурці	3 482	3 862	110,9	9 075,5	14 042,0	154,7
% відношення до кількості, тиражу	35,0	35,1		47,7	49,1	
В обкладинці	6 462	7 132	110,4	9 952,8	14 555,7	146,2
% відношення до кількості, тиражу	65,0	64,9		52,3	50,9	
3. Нові видання	9 358	10 458	111,8	15 266,8	26 969,5	176,7
% відношення до кількості, тиражу	94,1	95,1		80,2	94,3	
Перевидання	587	536	91,3	3 763,0	1 628,2	43,3
% відношення до кількості, тиражу	5,9	4,9		19,8	5,7	
4. Перекладні видання	787	852	108,3	2 990,5	5 054,9	169,0
% відношення до кількості, тиражу	7,9	7,7		15,7	17,7	
5. Серійні видання	1 591	2 170	136,4	4 180,8	7 889,6	188,7
% відношення до кількості, тиражу	16,0	19,7		22,0	27,6	

© Мураховський А., Буряк С., 2013

Діагр. 1. Порівняльна характеристика випуску книг і брошур у 2012—2013 роках (I півріччя) (кількість видань, друк. од.)

Діагр. 2. Порівняльна характеристика випуску книг і брошур у 2012—2013 роках (I півріччя) (тираж, тис. пр.)

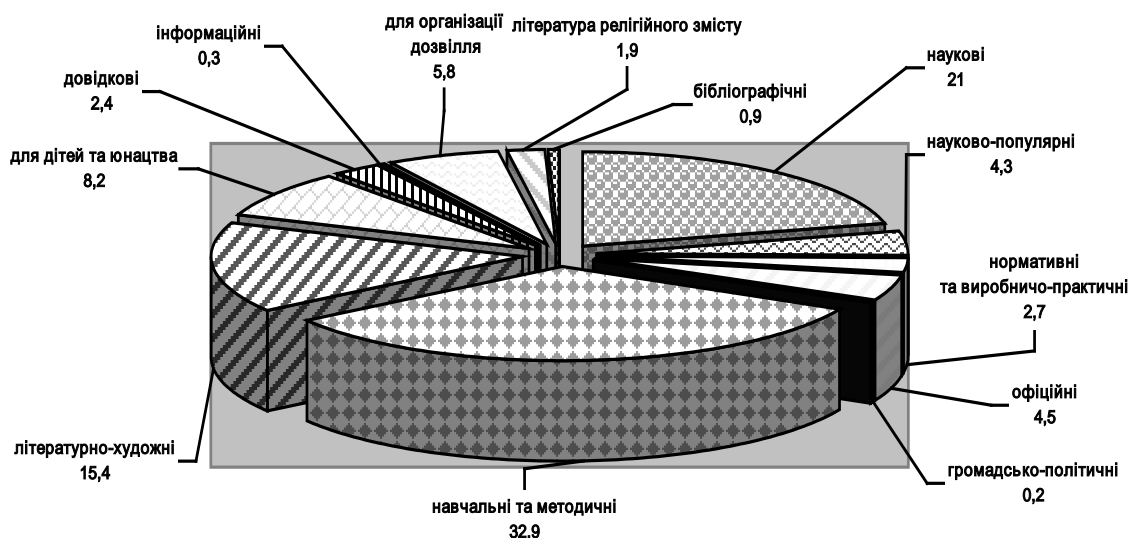
У першому півріччі 2013 року порівняно з аналогічним періодом 2012 року в загальному асортименті книг і брошур спостерігається збільшення як за назвами, так і за тиражами: книг, відповідно, на 713 друк. од. (8,1%) та на 8677,2 тис. пр. (50,9%); зріс випуск брошур за назвами та тиражами на 336 друк. од. (30,9%) та на 890,7 тис. пр. (45,1%); видань у палітурці випущено більше порівняно з минулим роком за назвами на 380 друк. од. (10,9%), за тиражами — на 4966,5 тис. пр. (54,7%); в обкладинці — за назвами більше на 670 друк. од. (10,4%), за тиражами — на 4602,9 тис. пр. (46,2%); нових видань у порівнянні з аналогічним періодом минулого року надруковано більше на 1100 друк. од. (11,8%) і на 11 702,7 тис. пр., або 76,7%, за тиражами; випуск перекладних видань зріс на 65 друк. од. (8,3%), тиражі — на 2064,4 тис. пр. (69%); серійних видань за назвами випущено більше на 579 друк. од. (36,4%), за тиражами — на 3708,8 тис. пр. (88,7%). Зменшився випуск перевидань — на 51 друк. од. (8,7%), тиражі — на 2134,8 тис. пр. (56,7%).

Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами (табл. 3 та діагр. 3, 4) підтверджує, що в загальній масі виданих книг переважають політична та соціально-економічна,

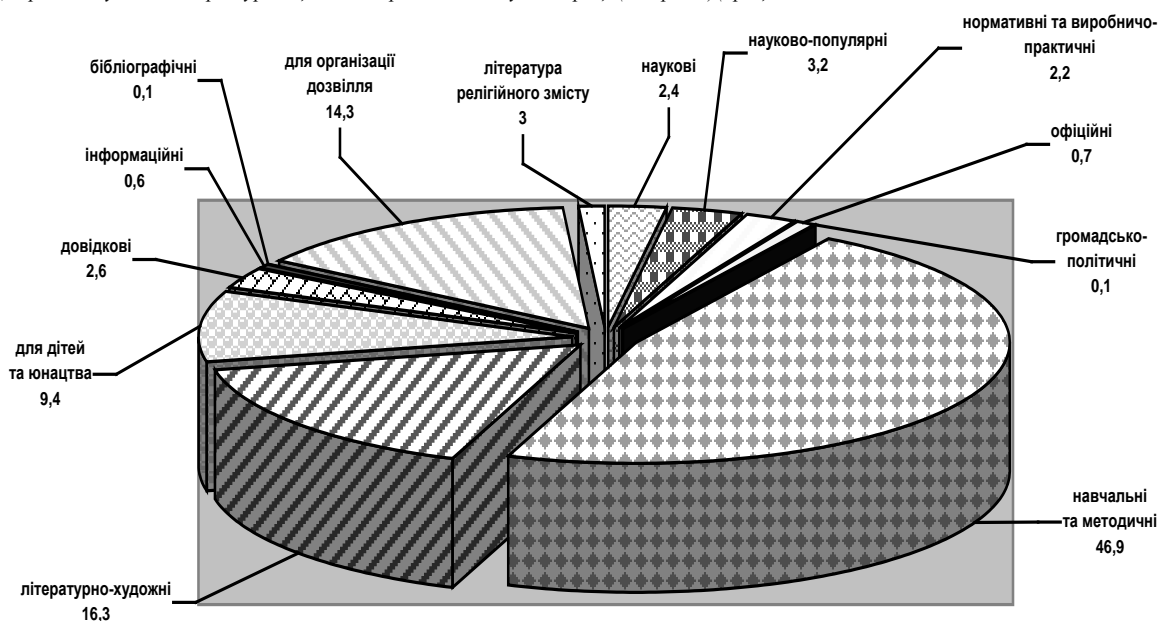
художня література, література за освіти та культури та технічна, де головним чином виділяються навчальні видання для шкіл і вищих навчальних закладів. У першому півріччі 2013 року книг і брошур політичної та соціально-економічної тематики надійшло 2836 друк. од. загальним тиражем 2410,8 тис. пр. (25,8% загальної кількості назв і 8,4% загального тиражу), порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилась на 65 друк. од., або на 2,3%, тиражі — на 3,4 тис. пр., або 0,1%; на другій сходинці — література за освіти та культури — 2026 друк. од. тиражем 13 099,9 тис. пр. (18,4% і 45,8%), у порівнянні з минулим роком і кількість назв, і тиражі зросли відповідно на 674 друк. од., або на 49,9%, та на 6964,1 тис. пр., або на 113,5%; художньої літератури випущено 1696 друк. од. тиражем 4660,8 тис. пр., що становить 15,4% загальної кількості назв і 16,3% загального тиражу, порівняно з минулим роком кількість назв збільшилась на 196 друк. од., або на 13,1%, тиражі — на 1253,5 тис. пр., або на 36,8%; технічної літератури — 1343 друк. од. (12,2%) тиражем 2926,7 тис. пр. (10,2%), що за назвами більше порівняно з аналогічним періодом минулого року на 276 друк. од. (25,9%) та на 507,1 тис. пр. (21%) за тиражами.

Випуск книг і брошур за укрупненими тематичними розділами

Тематичні розділи	Кількість, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)	2013 у % до 2012	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)	2013 у % до 2012
Усього	9 945	10 994	110,5	19 029,8	28 597,7	150,3
Політична і соціально-економічна література	2 771	2 836	102,3	2 407,4	2 410,8	100,1
Природничо-наукова література	668	661	99,0	337,3	389,8	115,6
Технічна література	1 067	1 343	125,9	2 419,6	2 926,7	121,0
Сільськогосподарська література	254	261	102,8	312,3	398,5	127,6
Охорона здоров'я. Медична література	460	417	90,7	771,6	928,9	120,4
Література з фізичної культури і спорту	80	79	98,8	172,5	67,0	38,8
Література з освіти і культури	1 352	2 026	149,9	6 135,8	13 099,9	213,5
Друк у цілому. Книгознавство. Преса. Поліграфія	153	117	76,5	38,8	27,5	70,9
Мистецтво. Мистецтвознавство	154	152	98,7	183,0	470,3	257,0
Література з філологічних наук	502	485	96,6	274,4	407,6	148,5
Художня література. Фольклор	1 500	1 696	113,1	3 407,3	4 660,8	136,8
Дитяча література	971	902	92,9	2 556,1	2 690,0	105,2
Література універсального змісту	13	19	146,2	16,7	119,9	718,0

Діагр. 3. Випуск книг і брошур за цільовим призначенням у 2013 році (I півріччя) (процентне відношення до загальної кількості назв)

Діагр. 4. Випуск книг і брошур за цільовим призначенням у 2013 році (I півріччя) (процентне відношення до загального тиражу)

У першому півріччі 2013 року (табл. 4) переважають книги навчальних та методичних видань — 3613 друк. од. тиражем 13 413,9 тис. пр. — 32,9% загальної кількості назв і 46,9% загального тиражу, порівняно з першим півріччям 2012 року кількість цих видань збільшилась на 574 друк. од., або на 18,9%, тиражі — на 6813,2 тис. пр., або на 103,2%; наукових — 2313 друк. од. тиражем 698,5 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 21% і 2,4%, порівняно з першим півріччям 2012 року їхня кількість збільшилась на 145 друк. од. (6,7%), тиражі зменшились на 27,3 тис. пр. (3,8%); літературно-художніх — 1696 друк. од. (15,4%) тиражем 4660,8 тис. пр. (16,3%), порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв зросла на 196 друк. од. (13,1%), тиражі — на 1253,5 тис. пр. (36,8%). У першому півріччі 2013 року у порівнянні з аналогічним періодом минулого року спостерігається зменшення випуску видань для дітей та юнацтва на 69 друк. од., або на 7,1%, тиражі збільшились на 133,9 тис. пр., або на 5,2%, що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 8,2%, до загального тиражу — 9,4%; видань для організації дозвілля вийшло 634 друк. од. загальним тиражем 4095,9 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв становить 5,8%, до за-

гального тиражу — 14,3%, порівняно з аналогічним періодом 2012 року спостерігається збільшення за назвами на 265 друк. од. (71,8%), тиражі зросли на 1459,5 тис. пр. (55,4%).

У першому півріччі 2013 року українською мовою книг і брошур випущено 6698 друк. од. загальним тиражем 14 318,8 тис. пр. (табл. 5), порівняно з першим півріччям 2012 року їхня кількість збільшилась на 509 назв, або на 8,2%, тиражі — на 5336,4 тис. пр., або на 59,4%. Мовами національних меншин випущено 3218 друк. од. тиражем 13 062,9 тис. пр. видань, що становить 29,3% і 45,7% загальної кількості назв і загального тиражу; у порівнянні з аналогічним періодом минулого року кількість назв зменшилась на 442 друк. од. (15,9%), тиражі — на 3988,9 тис. пр. (44%). Російською мовою випущено 3137 друк. од. загальним тиражем 12 983,4 тис. пр., порівняно з першим півріччям 2012 року кількість видань російською мовою збільшилась на 406 назв, або на 14,9%, тиражі — на 3940,6 тис. пр., або на 43,6%. Книжкової продукції, надрукованої іноземними мовами, найбільше видано англійською — 209 друк. од. тиражем 186,5 тис. пр., що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 1,9% і 0,7%, німецькою — 21 друк. од. (0,2%) тиражем 13,9 тис. пр. (0,1%).

Таблиця 4

Випуск книг і брошур за цільовим призначенням

Розділи цільового призначення	Кількість, друк. од.			Тираж, тис. пр.		
	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)	2013 у % до 2012	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)	2013 у % до 2012
Усього	9 945	10 994	110,5	19 029,8	28 597,7	150,3
Наукові видання	2 168	2 313	106,7	725,8	698,5	96,2
Науково-популярні видання	602	477	79,2	878,3	915,7	104,3
Нормативні та виробничо-практичні видання	268	267	99,6	799,7	615,6	77,0
Офіційні видання	302	492	162,9	172,8	204,5	118,3
Громадсько-політичні видання	24	25	104,2	15,3	12,0	78,4
Навчальні та методичні видання	3 039	3 613	118,9	6 600,7	13 413,9	203,2
Літературно-художні видання	1 500	1 696	113,1	3 407,3	4 660,8	136,8
Видання для дітей та юнацтва	971	902	92,9	2 556,1	2 690,0	105,2
Довідкові видання	283	267	94,3	646,8	747,9	115,6
Інформаційні видання	29	29	100,0	9,6	176,3	1 836,5
Видання для видавців та книгорозповсюджувачів	1	—	—	0,1	—	—
Бібліографічні видання	91	68	74,7	16,9	11,2	66,3
Видання для організації дозвілля	369	634	171,8	2 636,4	4 095,9	155,4
Рекламні видання. Проспекти	3	1	33,3	0,3	5,0	1 666,7
Література релігійного змісту	295	210	71,2	563,7	350,4	62,2

Таблиця 5

Випуск книг і брошур мовами народів світу

Мова видання	2012 (I півріччя)		2013 (I півріччя)	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т.ч.:	9 945	19 029,8	10 994	28 597,7
Українська	6 189	8 982,4	6 698	14 318,8
Англійська	183	422,1	209	186,5
Болгарська	—	—	1	0,5
Вірменська	1	0,2	—	—
Іспанська	4	1,1	7	16,0
Італійська	—	—	1	1,0
Казахська	—	—	8	2,4
Кримськотатарська	9	8,6	20	12,8
Латинська	—	—	1	0,5
Німецька	23	19,8	21	13,9
Польська	3	0,6	9	1,2
Російська	2 731	9 042,8	3 137	12 983,4
Румунська	3	0,8	10	31,6
Русинська	1	1,0	1	0,3
Словацька	—	—	1	0,5

Старослов'янська	8	1,7	7	1,3
Турецька	—	—	1	0,1
Угорська	2	0,1	3	0,5
Фінська	1	0,1	—	—
Французька	5	0,7	8	33,2
Видання українською і російською мовами	378	165,2	377	252,8
Видання декількома мовами народів України	10	16,5	19	8,5
Видання декількома мовами народів світу	334	268,2	402	597,2
Українсько-російські словники	2	3,3	7	13,5
Словники мовами народів України	3	4,3	2	2,1
Словники мовами народів світу	55	90,3	44	119,1

Видавництвами і видавничими організаціями (табл. 6) з державною формою власності випущено 3170 друк. од. тиражем 1365,8 тис. пр. книг і брошур, що у процентному відношенні до загальної кількості назв та до загального тиражу становить 28,8% і 4,8%, порівняно з першим півріччям 2012 року кількість назв збільшилась на 135 друк. од., або на 4,4%, тиражі збільшились на 272,8 тис. пр., або на 25%. Видавництвами, що знаходяться у сфері управління Держкомтелерадіо України, випущено 96 назв тиражем 235,3 тис. пр., тобто 0,9% загальної кількості назв і 0,8% загального тиражу, порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилась на 4 друк. од. (4,3%), тиражі — на 134,9 тис. пр. (134,4%). У видавництвах і видавничих організаціях з іншими формами власності вийшло 7824 друк. од. книг і брошур тиражем 27 231,9 тис. пр., що становить 71,2% загальної кількості назв і 95,2% загального тиражу, порівняно з аналогічним періодом 2012 року кількість назв збільшилась на 914 друк. од. (13,2%), тиражі — на 9295,1 тис. пр. (51,8%).

За кількістю випущеної продукції (3100 друк. од., або 28,2%) за назвами, як свідчить статистика, позиції загальнонаціонального видавничого центру, як і раніше, утримує столиця, а от за тиражами (11 925,5 тис. пр., тобто 41,7%) вона поступилась Харківській області (12 695,8 тис. пр., або 44,4%) (табл. 7 та діагр. 5, 6). Обидва регіони перекрили торішні показники за аналізований період і за кількістю назв, і за тиражами: столичні видавці на 177 друк. од. (6,1%) та на 5391 тис. пр. (82,5%), у першому півріччі нинішнього року тиражі випущеної ними друкованої продукції становили 11 925,5 тис. пр., тобто 41,7% загальноукраїнського; у Харківській області збільшено випуск на 1160 друк. од. (63,4%), всього ж тут за перше півріччя випущено 2991 друк. од. (27,2%) та 4371,1 тис. пр. (52,5%)

Відзначимо, що далеко не всі регіони показали однакові темпи книгодрукування. У більшості областей його знижено як

за назвами, так і за тиражами. Однак у деяких спостерігається приріст кількості видань та тиражів: у Івано-Франківській за назвами — на 41 друк. од. (68,3%), за тиражами — на 9,8 тис. пр. (46,2%); у Львівській — кількість назв збільшилась на 132 друк. од. (24,6%), тиражі — на 228,8 тис. пр. (93,0%); у Херсонській — на 54 друк. од. (100%), тиражі — на 12,8 тис. пр. (82,1%). Здали свої позиції Автономна Республіка Крим, де у порівнянні з аналогічним періодом минулого року кількість видань за назвами зменшено на 16 друк. од., або на 6,4%, за тиражами — на 49,7 тис. пр. (26,2%), Донецька область — за назвами — на 199 друк. од. (21%), за тиражами — на 380,0 тис. пр. (19,3%), Закарпатська — на 51 друк. од. (45,9%) та на 53,2 тис. пр. (67,6%), Київська — на 6 друк. од. (9,5%) та на 18,3 тис. пр. (37,1%), Луганська — на 17 друк. од. (9%) та на 13,2 тис. пр. (20,2%), Одеська — на 28 друк. од. (8,7%) та на 18,3 тис. пр. (18,3%), Полтавська — на 3 друк. од. (2,8%) та на 1,4 тис. пр. (4,3%), Рівненська — на 2 друк. од. (2,2%) та на 1,8 тис. пр. (5,6%), Тернопільська — на 1 друк. од. (0,3%) та на 236,2 тис. пр. (47,4%), Черкаська — на 43 друк. од. (19,5%) та на 23,6 тис. пр. (25,9%), Чернівецька — на 29 друк. од. (14,8%) та на 37,6 тис. пр. (45,9%). Низка областей зменшила випуск видавничої продукції за назвами, але зросли їх тиражі: Вінницька зменшила випуск видань за назвами на 10 друк. од. (4,4%), тиражі зросли на 28,4 тис. пр. (31,4%), Дніпропетровська — відповідно на 20 друк. од. (5,4%), 59,1 тис. пр. (53,3%), Запорізька — на 34 друк. од. (31,9%), 82,5 тис. пр. (104,4%), у Кіровоградській зменшилась кількість видань за назвами на 16 друк. од. (21,9%), але значно зросли тиражі — на 214,5 тис. пр. — майже у десять разів, у Сумській — менше на 45 друк. од. (25,4%), тиражі зросли на 12,0 тис. пр. (18,1%), Хмельницькій — відповідно на 40 друк. од. (21,2%), 11,2 тис. пр. (18,8%), Чернігівській — на 46 друк. од. (39,7%), 1,7 тис. пр. (3,5%), у м. Севастополь — на 15 друк. од. (25%), 6,1 тис. пр. (35,7%).

Таблиця 6

Випуск книг і брошур видавництвами та видавничими організаціями

Видавництва та видавничі організації	Кількість видань, друк. од.		Тираж, тис. пр.	
	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)
Усього, у т. ч.:	9 945	10 994	19 029,8	28 597,7
1. Видавництва з державною формою власності, у т. ч.:	280	374	246,2	468,5
— Сфера управління Держкомтелерадіо України	92	96	100,4	235,3
— Сфера управління інших установ	188	278	145,8	233,2
2. Видавництва з іншими формами власності	1 401	1 884	2 159,6	6 065,8
3. Видавничі організації з державною формою власності	2 755	2 796	846,8	897,3
4. Видавничі організації з іншими формами власності	5 509	5 940	15 777,2	21 166,1

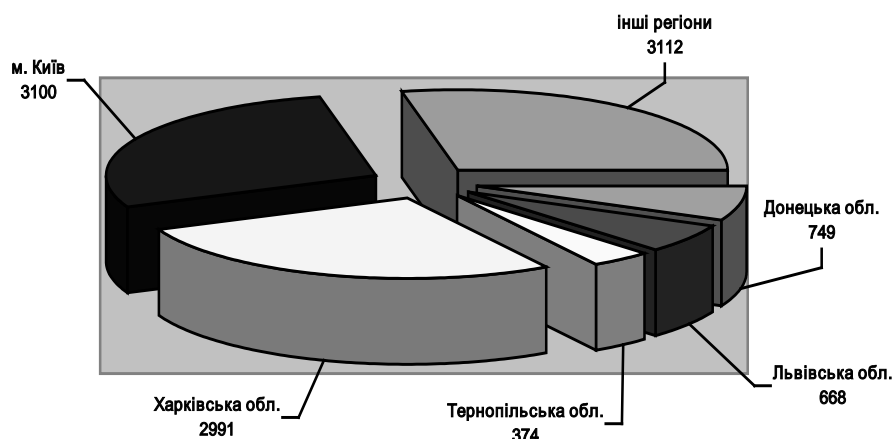
Таблиця 7

Випуск видань за територіальною ознакою

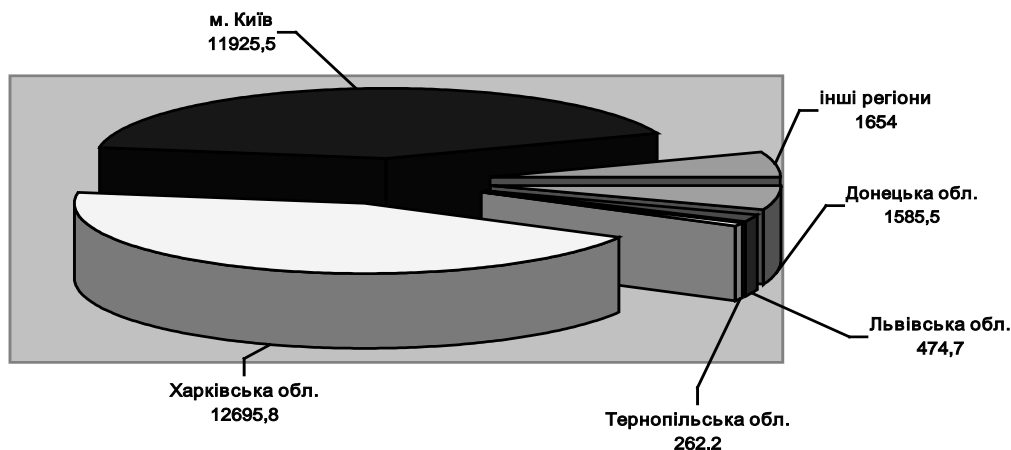
Місце видання (республіка, область, місто) / Рік видання	Кількість видань, друк. од.		Тираж, тис. пр.	
	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)	2012 (I півріччя)	2013 (I півріччя)
Усього	9 945	10 994	19 029,8	28 597,7
Автономна Республіка Крим	249	233	189,6	139,9
Вінницька	225	215	90,5	118,9
Волинська	108	172	147,1	134,8

Продовження таблиці 7

Дніпропетровська	371	351	110,8	169,9
Донецька	948	749	1 965,5	1 585,5
Житомирська	66	76	26,0	25,9
Закарпатська	111	60	78,7	25,5
Запорізька	213	179	79,0	161,5
Івано-Франківська	60	101	21,2	31,0
Київська	63	57	49,3	31,0
Кіровоградська	73	57	21,5	236,0
Луганська	188	171	65,3	52,1
Львівська	536	668	245,9	474,7
Миколаївська	71	103	36,6	21,2
Одеська	321	293	100,0	81,7
Полтавська	109	106	32,9	31,5
Рівненська	91	89	32,0	30,2
Сумська	177	132	66,2	78,2
Тернопільська	375	374	498,4	262,2
Харківська	1 831	2 991	8 324,7	12 695,8
Херсонська	54	108	15,6	28,4
Хмельницька	189	149	59,6	70,8
Черкаська	221	178	91,1	67,5
Чернівецька	196	167	81,9	44,3
Чернігівська	116	70	48,8	50,5
м. Київ	2 923	3 100	6 534,5	11 925,5
м. Севастополь	60	45	17,1	23,2

Діагр. 5. Випуск книг і брошур за територіальною ознакою у 2013 році (I півріччя) (кількість назв, друк. од.)

Діагр. 6. Випуск книг і брошур за територіальною ознакою у 2013 році (I півріччя) (тираж, тис. пр.)

Проанализировано состояние украинского книгоиздания в первом полугодии 2013 года согласно видам изданий, их языкового и территориального аспектов. Приведены статистические данные по выпуску книг и брошюр отечественных издательств разных форм собственности, в том числе сферы управления Госкомтелерадио Украины.

State of Ukrainian bookpublishing in first half of 2013 is analyzed accordingly to assortment of publish products,

lingual and territorial actives. Production statistics of books manufactured by largest national publish houses with different types of property form (including administration sphere of the State Committee in Television and Radio-broadcasting) are illustrated.

Надійшла в редакцію 10 липня 2013 року